

5. Киричек Г. Г., Целуйко Р. О., Тягунова М. Ю., Живогляд В. А. Хмарні сервіси в інфраструктурі розподілених мереж. Системи обробки інформації. 2025. № 2 (70). С. 160–166. DOI: <https://doi.org/10.32782/2521-6643-2025-2-70.26>
6. Олексин М., Кунанець Н., Білоусова Р. Хмарні сервіси: архітектурний підхід до зберігання та управління даними. Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. 2024. Вип. 70. С. 167–182. DOI: <https://doi.org/10.15407/np.70.167>

Єсіна О.Г.

старший викладач

Шмілер Я.С.

здобувач вищої освіти

Одеський національний економічний університет

ВПЛИВ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ СУЧАСНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Сучасний економічний простір характеризується фундаментальними зсувами, спричиненими тотальною цифровізацією всіх сфер суспільного життя. Цей процес вимагає від підприємств не просто адаптації, а цілеспрямованого включення в цифрову трансформацію та модернізацію бізнес-процесів. В умовах посилення ринкової боротьби інтеграція новітніх технологій і спеціалізованого програмного забезпечення перетворюється на критичну передумову автоматизації операцій, зростання продуктивності праці та, як наслідок, формування стійких конкурентних переваг [1, с. 166].

Цифрові рішення перестали бути допоміжним інструментом і набули статусу системоутворювального елемента стратегічного управління, дозволяючи компаніям розробляти нові бізнес-моделі та забезпечувати орієнтацію на споживача в режимі реального часу. У цифровій економіці конкурентне лідерство визначається не лише традиційними факторами, такими як ціна чи якість продукції, а й динамічними нематеріальними чинниками: здатністю до швидкої адаптації, оперативністю обробки інформації, персоналізацією пропозицій та інноваційною гнучкістю у відповідь на зовнішні зміни [2, с. 197].

Цифрові тренди, що є рушійною силою Четвертої промислової революції, чинять подвійний вплив на конкурентне середовище. З одного боку, вони інтенсифікують конкуренцію, автоматично виводячи підприємства на глобальний ринок. З іншого боку, цифровізація відкриває значні внутрішні можливості для оптимізації, що безпосередньо впливає на операційну ефективність – ключову конкурентну перевагу. Це досягається завдяки впровадженню інформаційно-комунікаційних систем і технологій, які формують внутрішні конкурентні переваги [1; 3; 4]:

- Інтелектуально-аналітичні технології. Ця група інструментів забезпечує підприємству інформаційну перевагу через автоматизацію складних інтелектуальних завдань, що дає змогу приймати обґрунтовані управлінські рішення на основі об'єктивних даних у режимі реального часу. Зокрема, штучний інтелект (AI) та машинне навчання виступають потужним чинником трансформації завдяки здатності до самонавчання та аналізу складних поведінкових моделей. Сьогодні ШІ використовується для автоматизації рутинних процесів, генерації звітів, прогнозування ризиків та оптимізації логістичних маршрутів. Використання технологій Big Data дозволяє ідентифікувати приховані закономірності у поведінці споживачів, аналізувати ринкові тенденції та можливості конкурентів. Своєю чергою, системи Business Intelligence (BI) збирають дані з різних джерел, здійснюють їх інтелектуальну обробку та подають у візуалізованому вигляді (цифрові дашборди) для оперативного контролю показників.
- Технології інтегрованого управління ресурсами та клієнтським досвідом. Ці рішення спрямовані на створення єдиного інформаційного простору організації та поглиблення взаємодії зі стейкхолдерами. ERP-системи (Enterprise Resource Planning) забезпечують консолідацію матеріальних, фінансових, людських та інформаційних ресурсів у межах єдиної платформи. Це

підвищує прозорість звітності, прискорює прийняття управлінських рішень та знижує транзакційні витрати. CRM-системи (Customer Relationship Management) дозволяють реалізувати клієнтоцентричний підхід через персоналізацію відносин, прогнозування поведінки споживачів та формування емоційної лояльності до бренду. Роботизація процесів (RPA) мінімізує людський фактор у виконанні рутинних операцій, підвищує точність і вивільняє персонал для виконання аналітичних і креативних завдань.

- Мережеві та інфраструктурні технології забезпечують гнучкість, масштабованість та безпеку цифрових операцій. Інтернет речей (IoT) забезпечує збір даних у реальному часі для моніторингу виробничих процесів і створення «цифрових двійників». Хмарні технології (Cloud Technologies) дозволяють зберігати та обробляти дані на віддалених серверах, забезпечуючи мобільність управління та доступність потужних інструментів за моделлю SaaS (плата за фактичне використання). Блокчейн (технологія розподіленого реєстру) гарантує безпеку та незмінність даних. Вона є незамінною для формування «розумних контрактів», прозорості ланцюгів постачання та фінансових транзакцій. LMS-платформи підтримують безперервне навчання персоналу, що є критичним для збереження актуальності цифрових компетентностей.

Отже, комплексне використання цих інструментів створює можливості для скорочення транзакційних і накладних витрат, підвищення ефективності діяльності та оперативного реагування на ринкові зміни.

Водночас успіх цифровізації залежить від того, наскільки глибоко технології інтегровані у стратегію розвитку компанії. Вирішальними умовами для цього є готовність колективу до змін та висока цифрова грамотність працівників. Конкурентоспроможність сьогодні досягається завдяки створенню єдиного цифрового середовища, у якому поєднання людського потенціалу та сучасних технологій забезпечує формування якісно нових переваг на ринку.

Окремо слід підкреслити роль цифровізації як чинника інноваційної активності підприємства. Модель відкритих інновацій, що реалізується через співпрацю з цифровими хабами, акселераторами та стартап-спільнотами, дозволяє оптимізувати витрати на НДДКР і прискорити комерціалізацію нових продуктів. Використання зовнішніх технологічних рішень та хмарних сервісів сприяє формуванню стійких технологічних переваг, які складно відтворити конкурентам [1; 3].

Попри значні переваги, цифрова трансформація створює системні виклики, що потребують особливої уваги керівництва. Головними ризиками є зростання цифрової залежності, за якої технічні збої або помилки в алгоритмах штучного інтелекту можуть призвести до порушень у діяльності підприємства. Окрім питань кібербезпеки, виникає проблема нерівного доступу до технологій: значні фінансові бар'єри та нестача кваліфікованих кадрів часто стримують розвиток малого бізнесу порівняно з великими корпораціями.

За таких умов успіх цифровізації залежить від системного підходу, що охоплює не лише оновлення технічної бази, а й зміни в управлінні та корпоративній культурі. Здатність компанії швидко обробляти дані та приймати рішення у реальному часі стає визначальною умовою збереження її ринкових позицій. Тому трансформація має бути свідомим стратегічним процесом, який поєднує інновації із заходами безпеки, етичними нормами та постійним підвищенням цифрової кваліфікації персоналу [1; 2].

Отже, цифрові технології сьогодні виступають не просто інструментом модернізації діяльності підприємств, а визначальним чинником формування їх конкурентних переваг. У сучасному середовищі перевагу отримують ті компанії, які здатні швидко обробляти інформацію, приймати рішення на основі даних та швидко реагувати на зміни ринку. Використання інтелектуально-аналітичних систем, ERP- і CRM-платформ, хмарних сервісів, інструментів автоматизації та мережевих технологій створює умови для підвищення продуктивності праці, скорочення витрат і посилення клієнтоорієнтованості.

Водночас успіх цифровізації залежить від того, наскільки гармонійно ці інструменти поєднані із загальною стратегією розвитку бізнесу. Ключовою умовою стає формування гнучкої організаційної культури та постійне підвищення цифрової кваліфікації працівників у поєднанні з надійною системою інформаційної безпеки.

Список використаних джерел:

1. Пушкар, Т., Соболева, Г., & Славута, О. (2023). Цифровізація як фактор забезпечення конкурентоспроможності підприємства. Сталий розвиток економіки, (2(47)), 165-170. <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2023-47-24>
2. Хамініч, С. (2025). Управління конкурентоспроможністю підприємства на засадах впровадження цифрових рішень. Цифрова економіка та економічна безпека, (3 (18)), 196-202. <https://doi.org/10.32782/dees.18-30>
3. Вербівська, Л., & Буринська, О. (2024). Використання цифрових технологій у підприємницькій діяльності. Економіка та суспільство, (61). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-84>
4. Єсіна О. Г. Цифрова трансформація бізнесу як інструмент формування конкурентних переваг. Інноваційні технології управління підприємством: монографія / За заг. ред. д.е.н, професора І. О. Кузнецової, к.е.н., доцента О. С. Балабаш. Харків: Діса плюс, 2023. С. 137-157.

Жарікова О.Б.

к.е.н., доцент кафедри банківської справи та страхування
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Михальчишина Л.Г.

к.е.н., доцент кафедри оподаткування, фінансів та менеджменту
Приватний заклад вищої освіти «Вінницький інститут конструювання одягу та підприємництва»

ОПТИМІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ НА ОСНОВІ ВИКОРИСТАННЯ ХМАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Сучасна освітня система перебуває під впливом глобальної цифрової трансформації, яка значно змінює підходи до навчання та викладання. Оптимізація навчального процесу в закладах освіти стає необхідною умовою підвищення ефективності освітнього середовища, адже традиційні методи організації навчання не завжди відповідають вимогам швидкозмінного інформаційного простору. Використання хмарних технологій та сучасного методичного забезпечення дозволяє забезпечити гнучкість, доступність і персоналізацію навчання, сприяє активній взаємодії студентів і викладачів, підвищує оперативність оновлення навчального контенту та якість оцінювання результатів. Таким чином, цифровізація та методичне оновлення освітнього процесу є ключовими факторами формування сучасної компетентнісної та конкурентоспроможної освітньої системи [1, с.1–15; 2; 3].

У XXI столітті освітній процес функціонує в умовах глибоких цифрових змін, які охоплюють усі його етапи – від планування та розроблення навчальних матеріалів до контролю результатів навчання і зворотного зв'язку. Цифровізація освіти виступає не лише як технічне оновлення, а як системна трансформація, що формує нову освітню парадигму, орієнтовану на гнучкість, доступність, індивідуалізацію та безперервність навчання. [1 с.1–15; 2; 3]

Швидке зростання обсягів навчальної інформації, розвиток інформаційно–комунікаційних технологій (ІКТ), поширення хмарних сервісів і цифрових освітніх платформ сприяли переходу від традиційної аудиторної моделі навчання до змішаної, дистанційної та персоналізованої. За цих умов знання набуває динамічного характеру, а здатність оперативно оновлювати навчальний контент стає важливим показником якості та конкурентоспроможності закладу освіти. [2– 4]

Хмарні технології істотно впливають на організацію навчального процесу, забезпечуючи централізований доступ до навчально–методичних матеріалів, спільну роботу викладачів і здобувачів освіти, а також інтеграцію різних цифрових інструментів в єдине освітнє середовище. Вони дозволяють оптимізувати управління навчальним контентом, зменшити витрати на технічне забезпечення та підвищити мобільність освітнього процесу. [1 с.1–15; 2]

Важливою складовою оптимізації навчання є сучасне методичне забезпечення, яке в умовах цифровізації набуває нових форм. Електронні навчально–методичні комплекси, інтерактивні